

Εργατικό ατύχημα. Επί βλάβης του σώματος ή της υγείας του εργαζομένου κατά την εκτέλεση της εργασίας του από βίαιο συμβάν, οφειλόμενης σε αμέλεια των καταστατικών οργάνων του εργοδότη, που παρέλειψαν να ρυθμίσουν σύμφωνα με το άρθρο 662 ΑΚ τα της εργασίας ως και του χώρου αυτής κατά τρόπον ώστε να προστατεύεται η ζωή και η υγεία του εργαζομένου, παρέχεται αξίωση στον παθόντα προς πληρωμή χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης. Πώς προσδιορίζεται η έκταση και το είδος των μέτρων που πρέπει να λαμβάνει ο εργοδότης κατ' εφαρμογήν της υποχρέωσης πρόνοιας που θεσπίζει το άρθρο 662 ΑΚ. (662 ΑΚ-ν. 1568/85).

Πρόεδρος: Βασίλειος Ιακωβίδης.

Δικαστές: Φ. Κετσιτζίδης, Κ. Ζουμπούλης (εισηγητής).

Δικηγόροι: Μ. Αμανατίδου-Μουσιδίου - Χ. Βεργούλης.

Από τις διατάξεις των άρθρων 71, 298, 299, 622, 914, 922, 926 και 932 του ΑΚ προκύπτει ότι, επί βλάβης του σώματος ή της υγείας του εργαζομένου κατά την εκτέλεση της εργασίας του από βίαιο συμβάν, οφειλόμενης σε αμέλεια των καταστατικών οργάνων του εργοδότη, που παρέλειψαν να ρυθμίσουν σύμφωνα με το άρθρο 662 ΑΚ τα της εργασίας ως και του χώρου αυτής κατά τρόπον ώστε να προστατεύεται η ζωή και η υγεία του εργαζομένου, καθώς και σε αμέλεια εκείνων που προστέθηκαν από τον εργοδότη κατά την εκτέλεση του ανατεθέντος σ' αυτούς έργου, παρέχεται αξίωση στον παθόντα προς πληρωμή χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης, τόσον κατά του εργοδότη όσο και κατά των υπ' αυτού προστεθέντων που ευθύνονται εις ολόκληρον (βλ. ΑΠ 401/87 ΝοΒ 36.906, ΑΠ 640/87 ΝοΒ 36.1421, ολ. ΑΠ 1117/86 ΝοΒ 35.891, ΑΠ 1923/84 ΕΕργΔ 44.694, ολ. ΑΠ 444/64 ΑρχΝ ΙΕ' 588). Εξάλλου, η έκταση και το είδος των μέτρων που πρέπει να λαμβάνει ο εργοδότης κατ' ακολουθίαν της υποχρέωσης πρόνοιας που θεσπίζει το άρθρο 662 ΑΚ, προσδιορίζονται κάθε φορά από τους κανόνες της καλής πίστης και των συναλλακτικών ηθών, σε συνάρτηση με τη φύση της εκτελουμένης εργασίας και τους ενδεχομένους κατά κοινή πείρα και λογική να προέλθουν - δυναμένους δε να προβλεφθούν από τον μετρίως συνετό εργοδότη - κινδύνους (βλ. Σπηλιόπουλου, εις ΑΚ Γεωργιάδη-Σταθοπούλου υπό το αρθρ. 662 παρ. 1, 4, 6, 9, Καυκά, Ειδ. Ενοχ. Δίκ., έκδ. Ε', υπό τα αρθρ. 662-663 παρ. 8, σελ. 653, πρβλ. και αρθρ. 92 παρ. Α1 του ν. 1568/85, Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων)...

Η εναγομένη «Σ. και Χ. Ο. και Σία Ε.Ε.», η οποία μετετράπη στην ήδη εδώ παριστάμενη ανώνυμη εταιρία με την επωνυμία «Μ.Ο. ΑΕ» (βλ. δήλωσή της στα πρακτικά της παρούσας συζήτησης), διατηρεί στο 4,5 χιλιόμετρο της οδού Θεσσαλονίκης - Λαγκαδά επιχείρηση εμπορίας μαρμάρων. Στις 2.11.1992 προσέλαβε τον ενάγοντα ως ανειδίκευτο εργάτη με σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου και τον απασχολούσε σε διάφορες βοηθητικές εργασίες, μεταξύ των οποίων και στην εκφόρτωση μαρμαροπλακών. Περί ώραν δωδέκατη της 2.12.1992, ο πρώτος εναγόμενος Ν.Θ., που απασχολούνταν στη δεύτερη εναγομένη με σύμβαση εργασίας και είχε προστεθεί από αυτήν στην οδήγηση γερανοφόρου φορτηγού αυτοκινήτου της, επρόκειτο να εκφορτώσει από την καρότσα του φορτηγού 9 μαρμαρόπλακες στον χώρο της αποθήκης. Για την εκφόρτωση των μαρμαροπλακών, έπρεπε με λαστό και σφήνες να διαχωρισθούν 2-3 πλάκες, να τοποθετηθεί μπροστά από αυτές «καβαλέτο αντιστήριξης», το οποίο να επέτρεπε τη μετακίνησή τους μέχρι την κατακόρυφο, θα εμπόδιζε όμως την ανατροπή τους (βλ. την από 27.1.93 έκθεση αυτοψίας του τεχνικού Επιθεωρητή Υπ. Εργασίας Ε.Θ. και κατάθεση μάρτυρα του ενάγοντος), κατόπιν δε ο πρώτος εναγόμενος, που χειριζόταν τον υδραυλικό γερανό, θα έφερνε την αρπάγη τούτου στην κατάλληλη θέση υπό τις οδηγίες του ενάγοντος, ο οποίος θα τοποθετούσε την αρπάγη σε τρόπο ώστε αυτή να συσφίγγει τις διαχωρισθείσες πλάκες και να τις ανυψώσει. Ο πρώτος εναγόμενος, προκειμένου να ξεφορτώσει τις πλάκες και επειδή ο ενάγων ελάχιστα μέχρι τότε είχε απασχοληθεί στην εργασία αυτή (συνήθως απησχολείτο ο μάρτυρας των εναγομένων Χ.Π.), ανέβηκε μαζί με τον ενάγοντα στην καρότσα του φορτηγού και με τις σφήνες διαχώρισε 2 μαρμαρόπλακες, ακολούθως δε, χωρίς προηγουμένως να τοποθετήσει προ των

διαχωρισθεισών μαρμαροπλακών ως έμπειρος γερανίστας (με υπερεννεαετή απασχόληση) το «καβαλέτο αντιστήριξης», που θα εμπόδιζε την ανατροπή των πλακών, άφησε τον ενάγοντα στην καρότσα και αυτός πήγε στο κουβούκλιο του φορτηγού από όπου (έχοντας οπτικό πεδίο προς το πίσω μέρος της καρότσας) προσπάθησε να φέρει το γερανό κοντά στις πλάκες, από εσφαλμένο όμως χειρισμό η αρπάγη του γερανού χτύπησε τις διαχωρισθείσες πλάκες, με αποτέλεσμα οι σφήνες διαχωρισμού να εισχωρήσουν βαθύτερα και οι πλάκες να υπερβούν την κατακόρυφο και να ανατραπούν προς την πλευρά του ενάγοντος, τούτο δε διότι δεν είχε τοποθετηθεί το «καβαλέτο αντιστήριξης», που θα απέτρεπε την ανατροπή τους. Ότι ο πρώτος εναγόμενος τοποθέτησε τις σφήνες διαχωρισμού των πλακών, συνάγει το δικαστήριο αφενός μεν από την κατάθεση του μάρτυρα του ενάγοντος που καταθέτει ότι όταν ο βοηθός που ανεβαίνει στην καρότσα για διαχωρισμό των πλακών είναι ανειδίκευτος, όπως πραγματικά ήταν εδώ ο ενάγων, τότε για το διαχωρισμό των πλακών χρειάζεται και δεύτερο άτομο, γιατί η εργασία αυτή είναι επικίνδυνη και χρειάζεται πεπειραμένο βοηθό και αφετέρου από την περιεχόμενη στην έκθεση αυτοψίας μνεία που κάνει ο συντάξας αυτήν Τεχνικός Επιθεωρητής, που διαλαμβάνει ότι «... ο ίδιος ο παθών, τον οποίο επισκέφθηκα στο νοσοκομείο όπου νοσηλευόταν, μου δήλωσε ότι το διαχωρισμό των πλακών τον έκανε ο χειριστής και ο ίδιος ο παθών συγκρατούσε τις πλάκες έως ότου ο χειριστής φέρει την αρπάγη ...». Αντίθετο συμπέρασμα δεν δύναται να συναχθεί από την κατάθεση του μάρτυρα των εναγομένων Χ.Π. καθώς και των ενόρκως βεβαιωσάντων στον Ειρηνοδίκη μαρτύρων, γιατί κανένας από αυτούς δεν ήταν αυτόπτης. Και αυτός ακόμα ο μάρτυρας Π., που στο μέσον της κατάθεσής του λέγει ότι ήταν παρών κατά το ατύχημα, στη συνέχεια της κατάθεσής του βεβαιώνει ότι απλώς βρισκόταν κοντά στο χώρο του ατυχήματος μαζεύοντας σκουπίδια, καθόλου δε δεν βεβαιώνει ότι είδε ποιος έβαλε τις σφήνες για το διαχωρισμό των πλακών. Ο ενάγων προσπάθησε να αποφύγει τον τραυματισμό του από την πτώση των πλακών, προς τούτο δε έκανε ενστικτωδώς προς τα πίσω και προσπάθησε να υπερβεί το «παραπέτο» της καρότσας, οι πλάκες όμως τον πρόλαβαν κατά την πτώση τους και την τελευταία στιγμή καταπλάκωσαν και συνέθλιψαν το αριστερό του πόδι στο ύψος του αστραγάλου. Για το εργατικό αυτό ατύχημα υπαίτιοι είναι τόσο ο πρώτος εναγόμενος, ο οποίος, αν και έμπειρος γερανίστας, δεν φρόντισε να τοποθετήσει «καβαλέτο αντιστήριξης» στις μαρμαρόπλακες, ενώ ακόμα από έλλειψη της προσοχής την οποία όφειλε και μπορούσε ως εκ των περιστάσεων να καταβάλει κατά τον χειρισμό του γερανού εκφόρτωσης, ενώ είχε άμεση εποπτεία του χώρου, κατέβασε βίαια την αρπάγη του γερανού, η οποία προσέκρουσε στις πλάκες με τα προεκτεθέντα αποτελέσματα, όσο και τα όργανα της δευτέρας εναγομένης, τα οποία δεν επέβαλαν ως υποχρεωτική τη χρήση «καβαλέτων αντιστήριξης» κατά την εκφόρτωση των πλακών, ούτε εφοδίασαν τον παθόντα με ειδικά ενισχυμένα υποδήματα προς αποτροπή βαρέος τραυματισμού του, ως εν προκειμένω συνέβη, μέτρα που επιβαλλόταν να υποδείξουν και να λάβουν σύμφωνα με το άρθρο 662 ΑΚ και σύμφωνα με την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη, ως εκ της φύσεως της εργασίας και των κινδύνων που αυτή συνεπάγεται κατά τους κανόνες της κοινής πείρας και λογικής, πολύ δε περισσότερο αφού την επικίνδυνη αυτή εργασία ανέθεσαν στον εντελώς άπειρο και ανειδίκευτο ενάγοντα, τον οποίο μόλις προ μηνός από το ατύχημα είχαν προσλάβει για βοηθητικές εργασίες. Συνεπεία του ατυχήματος ο ενάγων μεταφέρθηκε αυθημερόν στο εδώ Ιπποκράτειο Νοσοκομείο με ανοιχτό κάταγμα αριστερής κνήμης και υποβλήθηκε σε χειρουργική επέμβαση εξωτερικής οστεοσύνθεσης τύπου Hoffman, που περιλάμβανε και την ποδοκνημική άρθρωση. Ακολούθως υποβλήθηκε σε νέες χειρουργικές επεμβάσεις στις 24.12.92, στις 3.2.93, στις 26.4.93, στις 18.11.93, στις 18.11.94, στις 3.4.95, στις 22.1.96, στις 13.3.96 και στις 17.6.96. Καθ' όλο το χρονικό τούτο διάστημα παρέμεινε επί ικανά χρονικά διαστήματα στο εδώ Ιπποκράτειο και στο Γενικό Νοσοκομείο Ιωαννίνων, από το οποίο παρακολουθείται νοσηλευόμενος μέχρι και την παρούσα συζήτηση, θα παρακολουθείται δε και στο μέλλον για ψευδάρθρωση της κνήμης, φέρων περιπατητικό πλαστικό γύψινο επίδεσμο (βλ. 760/16.1.97 βεβαίωση Γεν. Νοσ. Ιωαννίνων), κρίθηκε δε ανίκανος προς εργασία με αναπηρία 67% μέχρι την 28.2.1999 έτους. Στην επέλευση εξάλλου του ατυχήματος καθόλου δεν συνέβαλε αμελής συμπεριφορά του ενάγοντος, όπως αβάσιμα ισχυρίζονται οι εναγόμενοι. Αυτός, προκειμένου να πιάσει την αρπάγη του γερανού και να την τοποθετήσει στο μέσο των πλακών για να τις συσφίξει η αρπάγη, δεν μπορούσε να βρίσκεται σε άλλο

σημείο παρά μόνο στο μέσον και έμπροσθεν των πλακών, διότι αυτές είχαν μήκος μεν 2,5 μέτρων, ύψος δε περίπου 1.75 μέτρων, ώστε εάν αυτός βρισκόταν στην αρχή ή στο τέλος (κατά μήκος των πλακών) δεν θα έφτανε να τοποθετήσει την αρπάγη στο μέσο των πλακών. Επίσης, αμέλειά του δεν συνιστά το γεγονός ότι αυτός, ευθύς ως αντελήφθη να γέρνουν οι πλάκες προς το μέρος του, δεν εκινήθη αριστερά ή δεξιά αλλά προς τα οπίσω, γιατί εάν εκινείτο προς τα δεξιά ή αριστερά υπήρχε το ενδεχόμενο να καταπλακωθεί εντελώς, πράγμα που απέφυγε με την, ενστικτώδη άλλωστε, προς τα πίσω κίνηση, ένεκα της οποίας παρ' ολίγον θα απέφυγε εντελώς τον τραυματισμό του, αφού ως και οι μάρτυρες καταθέτουν (βλ. κατάθεση Χ.Π. στην 10556/97 απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Θεσσαλονίκης), ολόκληρο το σώμα του κρεμάστηκε έξω από το παραπέτο του φορτηγού και μόνο το αριστερό πόδι του παγιδεύτηκε μέσα από το παραπέτο της καρότσας. Ήταν επομένως αποκλειστικά υπαίτιοι οι εναγόμενοι του σοβαρού τραυματισμού του ενάγοντος, ενόψει δε της ηλικίας του (43 ετών κατά την ημέρα του ατυχήματος), της μακράς και επίπονης νοσηλείας του, της αβεβαίας αποθεραπείας του κινδυνεύοντος να παραμείνει δια βίου ανάπηρος, της βαριάς αμέλειας των εναγομένων, του εντόνου ψυχικού άλγους το οποίο δοκίμασε και θα εξακολουθεί να δοκιμάζει ο ενάγων εκ της πάρα πολύ πιθανής ισόβιας αναπηρίας του, σε συνδυασμό με την κοινωνική θέση και την οικονομική κατάσταση των διαδίκων, εκ των οποίων η δευτέρα εναγομένη είναι εξαιρετικά εύρωστη, το δικαστήριο άγεται στην κρίση ότι, προς αποκατάσταση της ηθικής βλάβης την οποία υπέστη εκ του ατυχήματος, έπρεπε να επιδικασθεί στον ενάγοντα το ποσόν των 10 εκατομμυρίων δραχμών, για το οποίο και έπρεπε να γίνει δεκτή η αγωγή του ως νόμιμη και εν μέρει βάσιμη στην ουσία. Έτσι, δεν έσφαλε το πρωτοβάθμιο δικαστήριο που δέχθηκε ότι αποκλειστικά υπαίτιοι, του ατυχήματος ήταν οι εναγόμενοι και στη συνέχεια επιδίκασε ως χρηματική ικανοποίηση το παραπάνω ποσό, είναι δε αβάσιμα τα αντίθετα παράπονα των εναγομένων, των οποίων πρέπει να απορριφθεί η έφεση και να καταδικασθούν αυτοί στη δικαστική δαπάνη του εφεσιβλήτου, γιατί ηττώνται (αρθρ. 176, 183 και 186 Κ.Πολ.Δ).